

Enheten för människa och omgivning
Gunnar Åhlander, 010-730 9000

Konsekvensutredning till förslaget till revidering av Arbetsmiljöverkets föreskrifter om arbetsplatsens utformning

(1 bilaga)

1. Sammanfattning

De föreslagna föreskrifterna innebär en sammanslagning av föreskrifterna om arbetsplatsens utformning, AFS 2009:2 med föreskrifterna om arbete i stark värme, AFS 1997:2, föreskrifterna om arbete i kylda livsmedelslokaler, AFS 1998:2 och föreskrifterna om skyltar och signaler, AFS 2008:13.

De föreslagna föreskrifterna innebär också ett förtydligande av arbetsmiljölagen, kap 3, 6, 7, 7 a, 7 c och 7 h §§. Förslaget avser byggherrens, projektörernas och byggarbetsmiljösamordnarnas ansvar för arbetsmiljön i färdiga byggnader och anläggningar.

De viktigaste ändringarna i förhållande till gällande föreskrifter är:

- Föreskrifternas struktur
- Ändring av definitioner
- Krav på byggherrars, byggarbetsmiljösamordnares och projektörers ansvar för bruksskedet
- Ändringar i tillämpningsområdet
- Upphävande av kravet på maximal koldioxidhalt och införande av krav på uteluftflöde
- Skärpta krav på tillgänglighet
- Ändrat krav på kontroll av ventilationssystem
- Rutiner för förebyggande av brand samt nytt krav på utrymningsövningar vid behov
- Nytt krav på att arbetsplatser ska vara utrustade med de brandredskap som behövs
- Upphävande av krav på väntrum och överliggningsrum
- Ändrat krav på att varumottag ska ha tak

- Flyttning av bestämmelser om ställage
- Ändring av krav på lufthastighet i dragskåp
- Upphävande av föreskrifter om arbete i kylda livsmedelslokaler
- Generellt krav på avkörningsskydd där risk finns
- Krav på tillfällig utrymningsplats

De föreslagna föreskrifterna förenklar genom en mer överskådlig struktur och tydligare definitioner. Genom undantaget för arbetsgivare som inte råder över arbetsstället, upphävande av kravet på maximal koldioxidhalt och förändringarna gällande kontroll av ventilationssystem anpassas kraven bättre till de praktiska förutsättningarna.

På grund av bedömt minskat antal sjukdomsfall och olyckor bedöms också ändringarna medföra hälsomässiga vinster för arbetstagarna och minskade kostnader för samhället.

De föreslagna föreskrifterna medför en minskning av de administrativa kostnaderna för arbetsgivare med ungefär 112 miljoner kronor per år och en ökning av de administrativa kostnaderna för arbetsgivare med ungefär 116 miljoner kronor första året.

2. Beskrivning av problemet

2.1 Bakgrund

Föreskrifterna om arbetsplatsens utformning (AFS 2009:2) är 9 år gamla och hör till de mest använda i Arbetsmiljöverkets författningssamling. De allra flesta arbetsplatser omfattas, såväl kvinnodominerade som mansdominerade. Undantagna från tillämpningsområdet är arbetsplatser i transportmedel, vissa anläggningar som är avsedda för försvarsmakten och arbetsplatser under fältmässiga övningar inom Försvarsmakten.

De ursprungliga föreskrifterna om arbetsplatsens utformning tillkom år 2000. De var då en sammanslagning av sex föreskriftshäften som reglerade belysning, ventilation och luftkvalitet, larm och utrymning, arbetslokaler, projektering av byggnader och anläggningar samt personalutrymmen. Sammanslagningen medförde att föreskrifterna om arbetsplatsens utformning blev omfattande och delvis svåröverskådliga. Delar av föreskrifterna var skrivna på olika sätt och det saknades en verklig integration av de olika områdena.

Föreskrifterna reviderades år 2009, men ingen djupare förändring av struktur och språk gjordes. Flera av de ursprungliga bristerna återstår därför.

Sedan de nuvarande föreskrifterna om arbetsplatsens utformning började gälla, har vissa förhållanden på arbetsmarknaden förändrats. Det har bland annat blivit vanligare med distansarbete, långa underentreprenörskedjor, utländsk arbetskraft, inhyrd arbetskraft och osund konkurrens i arbetslivet (företag som skaffar sig orättvisa fördelar genom att systematiskt bryta mot reglerna). Riskerna för hot och våld har ökat inom många arbeten vilket ställer krav på utformningen av arbetsplatser. Utöver detta finns en allmänt ökad medvetenhet om att tillgänglighetsperspektivet på arbetsplatser bör förstärkas. Sammantaget innebär detta att både tillämpningsområden och paragrafer behöver revideras, vilket har lett till att föreskrifterna behöver arbetas om från grunden.

Arbetet med nya föreskrifter om arbetsplatsens utformning påverkas till stor del av andra pågående föreskriftsarbeten inom Arbetsmiljöverket. Översynen av föreskrifterna om bygg- och anläggningsarbeten, förstudien om en helt ny ansvarsföreskrift för byggherrar, projektörer med flera, samt införandet av en ny regelstruktur för det samlade regelverket, har påverkat tidplanen.

I Arbetsmiljölagen (1977:1160; AML) 3 kap 6 – 7 h §§ finns regler gällande byggherrars, byggarbetsmiljösamordnares och projektörers ansvar för både bygg- och bruksskede. Ansvar och uppgifter gällande byggskedet finns också i föreskrifterna om byggnads- och anläggningsarbete, AFS 1999:3. Förslaget

innebär att dessa aktörers ansvar även för bruksskedet förtydligas i föreskrifter. Ett sådant förtydligande bedöms kunna minska riskerna för ohälsa och olycksfall och bidra till samhällsnyttan, då det är bättre att bygga rätt från början än att behöva göra kostsamma ombyggnader ifall arbetsmiljön inte beaktats från början.

Med denna bakgrund beslutade Arbetsmiljöverket i april 2014 om omarbetning av Arbetsplatsens utformning (AFS 2009:2).

2.2 Statistik över olycksfall och ohälsa

AML och Arbetsmiljöverkets föreskrifter behandlar risker för olycksfall och ohälsa. Föreskrifterna om arbetsplatsens utformning ger framför allt regler för förebyggande av olycksfall. Nedanstående statistik beskriver omfattningen och typen av olyckor.

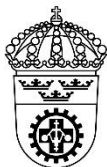
Föreskrifterna om arbetsplatsens utformning gäller vid alla typer av arbeten, både i privat, statlig och kommunal regi. De omfattar arbetsplatser med både kvinnor och män.

Det totala antalet arbetsolyckor år 2015, fördelat på kön, framgår av tabell 1.

Tabell 1. Antal arbetsolyckor med sjukfrånvaro 2015 bland arbetstagare och egenföretagare fördelat på ålder och kön.

Åldersgrupp	Kön		Totalt
	Kvinna	Man	
16-17 år	21	29	50
18-24 år	1 603	2 616	4 219
25-34 år	2 397	3 889	6 286
35-44 år	2 543	3 529	6 072
45-54 år	3 528	4 154	7 682
55-64 år	3 142	3 429	6 571
65-74 år	145	212	357
Totalt	13 379	17 858	31 237

Källa: Statistiska centralbyrån (SCB)/Registerbaserad arbetsmarknadsstatistik (RAMS) 2015

Av 4 655 800 sysselsatta personer i Sverige är 3 353 820 sysselsatta i privat sektor. Antal anmälda arbetsolyckor med minst 1 dags sjukfrånvaro bland arbetstagare och egenföretagare 16-75 år är 31 237, se tabell 1.

Av samtliga anmälda arbetsolyckor till Försäkringskassan under 2015 inträffade de allra flesta olyckorna bland män i privat sektor, se tabell 2.

Tabell 2. Antal anmälda arbetsolyckor 2015 till Försäkringskassan med minst 1 dags sjukfrånvaro bland arbetstagare och egenföretagare fördelat på sektor och kön.

Sektor	Kön		Totalt
	Kvinna	Man	
Statlig	426	645	1 071
Kommunal	5 862	1 271	7 133
Landsting	829	207	1 036
Privat	6 083	15 521	21 604
Okänd	179	214	393
Totalt	13 379	17 858	31 237

Källa: SCB/RAMS 2015

Föreskrifterna om arbetsplatsens utformning reglerar många olika risker, till exempel fall, halka, ergonomisk belastning, brand, instängning, sammanstötning och bullerskador.

För många av dessa risker, är det svårt att få fram statistiskt material. Tabell 3 visar antalet anmälda arbetsolyckor, med sjukfrånvaro, år 2015, för bland annat avvikelse 52, fall av person på samma nivå. Det kan innebära att arbetstagare snubblar och faller, vilket kan bero på brister i rutiner gällande städning, oordning på kablar och verktyg, ojämna golv eller andra missförhållanden på arbetsplatsen. Allt detta regleras i föreskrifterna om arbetsplatsens utformning.

Tabell 3. Anmälda arbetsolyckor med sjukfrånvaro 2015 bland arbetstagare och egenföretagare 16-74 år fördelat på avvikelse och kön.

Avvikelse		Kön		Totalt
		Kvinna	Man	
51	Fall av person från höjd	909	1 664	2 573
52	Fall av person - på samma nivå	2 774	1 983	4 757
60	Kroppsrörelse utan överbelastning -oklar	1	2	3
61	Trampa på vasst föremål	9	25	34
62	Ställa sig på knä, sätta sig, stödja sig	19	21	40

Källa: Informationssystemet om arbetsskador (ISA)/Arbetsmiljöverket

Tabell 4 visar antalet anmälda arbetsolyckor år 2015 utifrån händelse, Här finns händelsen "person föll" med, vilket ofta har med utformningen av arbetsplatsen att göra. Av de 4 757 arbetsolyckor med sjukfrånvaro, enligt tabell 3, har 2 131 arbetsolyckor anmälts till Arbetsmiljöverket enl. 3 kap 3a § AML.

Tabell 4. Antal anmälda arbetsolyckor enligt AML 3 kap 3a § 2015.

Händelse	Antal
Annan orsak	2937
Brand	393
Djur	133
Elektricitet	415
Explosion/sprängning	187
Fallande /flygande föremål	1 797
Fordon	1 565
Fysisk överbelastning	423
Fysiskt våld	1 552
Handhållet verktyg	634
Hot	1 990

Händelse	Antal
Kemikalie	302
Maskin eller transportanordning	895
Person föll	2 131
Psykisk chock	190
Rån	327

Källa: Informationssystemet om arbetsskador (ISA)/Arbetsmiljöverket

Nedan ges ytterligare några exempel på några olika olycksfallstyper som berörs i arbetsplatsens utformning.

Under åren 2008-2012 inrapporterades drygt 3 000 arbetsskador där fall i felaktigt utformade trappor var den yttre faktorn.

Under åren 2011-2012 inrapporterades cirka 500 arbetsskador där fall från felaktigt utformade lastkajer var orsaken.

Under åren 2008-2012 inrapporterades omkring 24 000 arbetsskador med fall på samma nivå där den vanligaste yttre faktorn var hala golv eller underlag.

Under åren 2007-2012 inrapporterades drygt 4 000 arbetssjukdomar orsakade av inomhusmiljön där ventilation, fukt och mögel är avgörande faktorer.

3. Beskrivning av vilka alternativa lösningar som finns och vilka effekterna blir om någon reglering inte kommer till stånd

Av avsnitt 2 i konsekvensutredningen framgår att det finns många skäl till att omarbeta föreskrifterna om arbetsplatsens utformning. Nya undantag från föreskrifterna, vilka framgår av avsnitt 7, kan endast införas genom omarbetning av dessa.

Alternativa lösningar till reglering genom föreskrifter, såsom informationsinsatser, tillsynsaktiviteter och riktade insatser, är inte aktuella, eftersom de föreslagna föreskrifterna genomför hela eller delar av flera EU-direktiv.

Konsekvenser av de övervägda regleringalternativen beskrivs närmare i avsnitt 8.

4. Bemyndiganden som myndighetens beslutanderätt grundar sig på

Föreskrifterna utfärdas med stöd av 18 § arbetsmiljöförordningen (1977:1166).

5. Bedömning av om föreskrifterna överensstämmer med eller går utöver de skyldigheter som följer av Sverige anslutning till Europeiska Unionen

De föreslagna föreskrifterna strider inte mot direktiven eller i övrigt mot EU-rätten.

Föreskrifterna står i överensstämmelse med proportionalitetsprincipen inom EU-rätten, eftersom åtgärderna väl tillgodoser föreskrifternas ändamål, är nödvändiga för att uppnå ändamålen och står i rimlig proportion till de kostnader och andra följder som de kan orsaka för arbetsgivaren.

Föreskrifterna står i överensstämmelse med EU:s regelverk om diskriminering. Inga av de föreslagna reglerna är diskriminerande enligt artikel 21 i EU:s stadga om de grundläggande rättigheterna. De föreslagna reglerna om tillgänglighet har som syfte att ytterligare motverka diskriminering beroende på funktionsnedsättning.

Enligt artikel 118a i Fördraget om upprättandet av Europeiska ekonomiska gemenskapen ska rådet genom direktiv fastställa minimikrav i syfte att främja förbättringar, framför allt på arbetsmiljöområdet, för att trygga en hög skyddsnivå för arbetstagarnas säkerhet och hälsa.

Europeiska rådet har antagit direktiv 89/391/EEG för att främja förbättringar av arbetstagarnas säkerhet och hälsa i arbetet, Ramdirektivet. Enligt Ramdirektivet åligger det medlemsstaterna att inom sina territorier verka för förbättringar av arbetstagarnas säkerhet och hälsa.

Enligt artikel 1 är syftet med Ramdirektivet att initiera åtgärder för att främja förbättringar av arbetstagarnas säkerhet och hälsa i arbetet. Direktivet, artikel 1.3, ska inte hindra tillämpningen av sådana gällande och framtida bestämmelser i medlemsstaterna och i gemenskapen som är gynnsammare vad gäller skyddet för arbetstagarnas säkerhet och hälsa.

Enligt artikel 16 i Ramdirektivet ska rådet, efter förslag från kommissionen och med stöd av artikel 118a i fördraget, anta särdirektiv, bland annat på de områden som uppräknas i bilagan till direktivet.

Numera finns 20 särdirektiv, baserade på Ramdirektivet, med strängare eller mer specifika bestämmelser utfärdade. Särdirektiv finns bland annat om arbetsplatsens utformning samt varselmärkning och signaler.

Gällande föreskrifter om arbetsplatsens utformning genomför direktivet 89/654/EEG om minimikrav för säkerhet och hälsa på arbetsplatsen. Direktivet ställer högre krav på arbetsplatser som tagits i bruk, ändrats eller byggts om efter 31 december 1992 än krav som ställs på äldre arbetsplatser. Arbetsmiljöverket har bedömt att den högre kravnivån är den som generellt bör gälla på alla arbetsplatser oavsett byggnadsår.

Direktivet 92/58/EEG om minimikrav beträffande varselmärkning och signaler för hälsa och säkerhet i arbetet genomförs genom föreskrifterna om skyltar och signaler (AFS 2008:13).

Ändringarna i föreskrifterna bedöms inte påverka genomförandet av direktiven. De sammanslagna föreskrifterna genomför således båda direktiven.

Det finns inga direktiv som specifikt behandlar arbete i stark värme och arbete i kyllda livsmedelslokaler.

6. Uppgifter om vilka som berörs av regleringen

6.1 Berörda arbetstagare, uppdelat på män och kvinnor

Föreskrifterna om arbetsplatsens utformning hör till de mest använda i Arbetsmiljöverkets författningssamling. Som tidigare nämnts (avsnitt 2) omfattas de allra flesta arbetsplatser, såväl kvinnodominerade som mansdominerade arbetsplatser.

Vi räknar med att i stort sett alla sysselsatta på den svenska arbetsmarknaden berörs av föreskrifterna. År 2014 var det knappt 4 700 000 personer som var sysselsatta, cirka 70 procent av dessa inom den privata sektorn.

Tabell 5. Antalet sysselsatta enligt registerbaserad arbetsmarknadsstatistik (RAMS) 2014 fördelat på åldersgrupp, kön samt totalt antal sysselsatta.

Åldersgrupp	Kön		Totalt
	Kvinna	Man	
16-17 år	4 361	2 933	7 294
18-24 år	227 853	236 884	464 737
25-34 år	449 875	497 538	947 413
35-44 år	512 129	546 354	1 058 483
45-54 år	534 895	559 648	1 094 543
55-64 år	416 495	435 426	851 921
65-74 år	87 803	143 606	231 409
Totalt	2 233 411	2 422 389	4 655 800

Källa: SCB/RAMS 2014

I tabell 6 kan fördelningen mellan olika sektorer (stat, kommun, landsting och privat) samt fördelning mellan kvinnor och män studeras för år 2014. Inom privat verksamhet dominerar män och inom kommun och landsting dominerar kvinnor. Inom statlig sektor är fördelningen mellan män och kvinnor relativt jämn.

Tabell 6. Antal sysselsatta enligt RAMS 2014

Sektor	Kön		Totalt
	Kvinna	Man	
Statlig	125 743	118 774	244 517
Kommunal	635 294	171 669	806 963
Landsting	197 271	53 229	250 500
Privat	1 275 103	2 078 717	3 353 820
Totalt	2 233 411	2 422 389	4 655 800

Källa: SCB/RAMS 2014

6.2 Antal företag som berörs

Föreskrifterna om arbetsplatsens utformning är övergripande och berör de allra flesta företag och sysselsatta personer i Sverige. Inför bedömningen, att avgöra vilka som berörs av föreskrifterna, har utdrag ur SCB:s statistik från november 2015 använts. I tabell 7 redovisas antalet företag, uppdelat på ägarkategori samt företagens storleksklass. Där kan ses att 1 177 761 företag i Sverige är berörda.

De föreslagna ändringarna i föreskrifterna kan beröra olika typer av företag olika mycket. Förslaget om att ändra kravet på kontroll av ventilationssystem innebär exempelvis en förenkling för de företag som är skyldiga att genomföra obligatorisk ventilationskontroll.

Tabell 7. Antalet företag samt storleksfördelning i respektive sektor

Storleksklass efter antal anställda	Statlig sektor	Kommunal Sektor	Lands-ting	Privat svenskt, ej koncern	Privat svenskt, koncern	Utlands-ägda	Totalt
0	672	745	41	800 483	48 042	15 139	865 122
1-9	171	438	26	226 707	35 265	5 683	268 290
10-49	173	491	38	16 881	16 050	2 861	36 494
50-199	127	278	22	1 075	3 052	1 344	5 898
200-	176	354	40	102	698	587	1 957
Totalt	1 319	2306	167	1 045 248	103 107	25 614	1 177 761

Källa: SCB statistik över antalet företag nov. 2015 fördelat på ägarkategori

6.3 Andra som berörs

Även andra typer av arbetsgivare än företag, till exempel kommun, landsting, ideella organisationer, myndigheter med flera, berörs.

Förslaget berör även de som arbetar med planering och byggnation av arbetsplatser, som exempelvis konsulter, projektörer och byggherrar (jämför konsekvensutredningen för föreskrifterna om byggnads- och anläggningsarbete).

7. Beskrivning av förslaget och dess konsekvenser

I avsnitt 7 beskrivs ändringarna i förhållande till föreskrifterna Arbetsplatsens utformning, AFS 2009:2, Skyltar och signaler, AFS 2008:13, Arbete i stark värme, AFS 1997:2 och Arbete i kylda livsmedelslokaler, AFS 1998:2.

Här redovisas kostnader, besparingar och andra följder av förslagen under varje rubrik. Ändringarna i föreskrifterna bedöms medföra färre olyckor och färre sjukdomsfall på grund av arbetsplatsens utformning. Detta bedöms i sin tur leda till färre och kortare sjukskrivningar. Sammantaget bör detta leda till minskade kostnader för företag, individer och samhället i stort. Dessa minskade kostnader har inte beräknats, eftersom de är alltför osäkra.

Nedan beskrivs förslaget i ett antal avsnitt. De två första, avsnitt 7.1 och avsnitt 7.2, beskriver övergripande förändringar jämfört med gällande föreskrifter. Avsnitt 7.3 till och med 7.17 beskriver specifika ändringar. En sammanfattande tabell har infogats efter avsnitt 7.17. Avsnitt 7.18 Jämställdhet och tillgänglighet samt avsnitt 7.19 Miljömässiga konsekvenser är av allmän karaktär.

7.1 Föreskrifternas struktur

7.1.1 Beskrivning av förslaget

De föreslagna föreskrifterna innebär en sammanslagning av föreskrifterna om arbetsplatsens utformning (AFS 2009:2), föreskrifterna om arbete i stark värme, (AFS 1997:2), föreskrifterna om arbete i kylda livsmedelslokaler (AFS 1998:2) och föreskrifterna om skyltar och signaler (AFS 2008:13).

De föreslagna föreskrifterna har en tydligare disposition med ett fåtal huvudrubriker, som innebär en ändring av strukturen för de gällande föreskrifterna om arbetsplatsens utformning. Detaljer om arbete i stark värme och om skyltar och signaler finns i bilagor.

Förslaget innebär också en renodling av vad som är bindande krav och vad som är allmänna råd. Råd som förklarar bakgrund och är av vägledningskaraktär utgår och kommer istället att bearbetas för att ingå i en framtida vägledningstext. Råd som i praktiken har fungerat som bindande föreskrift får föreskriftsstatus.

Nuvarande föreskrifter om arbetsplatsens utformning innehåller huvudsakligen krav på fysisk utformning, men även vissa organisatoriska krav. I förslaget har de organisatoriska kraven samlats under en särskild huvudrubrik.

7.1.2 Motiv till förslaget

Syftet med den tydligare strukturen är att göra föreskrifterna tydligare och mer tillgängliga och bättre anpassade till dagens förhållanden.

7.1.3 Kostnader och andra följder av förslaget

Ändringarna bedöms medföra förenklingar för företagen.

7.2 Ändring av definitioner, 6 §

7.2.1 Beskrivning av förslaget

Definitionen på arbetsplats har ändrats så att den överensstämmer med EU-direktivet. Arbetsplats inkluderar enligt förslaget även förbindelseleder och personalutrymmen.

Några definitioner har lagts till, bland annat kopplade till projekteringsansvaret vid ny- och ombyggnad.

Vissa definitioner har tagits bort, exempelvis arbetsbod, arbetsställe, personalbod, fältmässig övning, väntrum och överliggningsrum. Istället används allmänna begrepp som bod och personalutrymme. Andra definitioner har förtydligats, exempelvis definitionen av byggnadsverk.

7.2.2 Motiv till förslaget

För att undvika missuppfattningar är det lämpligt att använda samma definitioner i EU-direktiv och nationella regler.

Syftet med att ändra vissa definitioner har varit att förenkla och spara tid för användaren genom att ta bort onödiga definitioner som är snarlika och kan ersättas med mer allmänna begrepp.

7.2.3 Kostnader och andra följder av förslaget

Tydligare definitioner förenklar för företagen.

7.3 Krav på byggherrars, byggarbetsmiljösamordnares och projektörers ansvar för bruksskedet, 8 – 21 §§

7.3.1 Beskrivning av förslaget

Vi inför bestämmelser som preciserar de krav på byggherrar, byggarbetsmiljösamordnare och projektörer som finns i arbetsmiljölagen.

7.3.2 Motiv till förslaget

Idag förekommer det att de krav som finns i arbetsmiljölagen inte uppmärksammas i tid av de skyddsansvariga. Genom att införa dessa preciseringar i föreskrifterna görs det tydligare.

7.3.3 Kostnader och andra följder av förslaget

Kraven finns redan i arbetsmiljölagen. De föreslagna bestämmelserna bedöms förenkla för företagen.

7.4 Ändringar i tillämpningsområdet

7.4.1 Beskrivning av förslaget

Förslaget innebär att arbetsgivare som inte råder över en arbetsplats undantas från samtliga krav i föreskrifterna. Arbetsmiljölagen (1977:1160; AML) och Arbetsmiljöverkets övriga föreskrifter gäller.

Arbetsplatser som arbetsgivaren inte råder över är exempelvis arbetsplatser där arbetsgivaren inte äger byggnader eller omgivande mark och inte har hyresavtal för dessa. Exempel på sådana arbetsplatser är enskilda hem, som är arbetsplats för hemtjänstpersonal och kan vara arbetsplats för sjukvårdspersonal.

Förslaget innebär också att arbetsplatser i transportmedel i sin helhet undantas från föreskrifterna. Idag gäller föreskrifterna enbart för personalutrymmen i transportmedel, men även dessa undantas enligt förslaget.

Krav som skulle strida mot ett av Europeiska unionens produkt direktiv eller produktföreskrifter, är till exempel krav på byggprodukter, maskiner och andra produkter som är CE-märkta. Dessa kommer enligt förslaget inte att omfattas i de delar som CE-märkningen avser. Det finns också arbetsplatser

som i sin helhet är CE-märkta, t.ex. vindkraftverk och prefabricerade fläktutrymmen.

7.4.2 Motiv till förslaget

När arbetsgivaren inte råder över arbetsplatsen kan det vara svårt att uppfylla de preciserade föreskrifterna om arbetsplatsens utformning fullt ut. Generella föreskrifter är svåra att utforma och tillämpa så att de gäller vid vitt skilda förutsättningar. Med dagens regler har det uppstått problem för Arbetsmiljöverket att ställa krav på arbetsgivaren, eftersom kraven har upplevts som orimliga. Vi har bedömt att det i enskilda fall är bättre att direkt tillämpa AML:s mer generella bestämmelser.

För personalutrymmen i transportmedel gäller motsvarande som för arbetsplatser som arbetsgivaren inte råder över. Att följa de regler som är avsedda för fasta arbetsplatser blir ofta orimligt. Även i detta fall är det bättre att direkt tillämpa AMLs mer generella bestämmelser.

Arbetsmiljöverket kan inte ställa krav som går emot Europeiska unionens produktdirektiv eller produktförordningar, varför föreskrifterna inte gäller för dessa produkter och arbetsplatser. Detta är inte någon ändring från vad som gäller idag, utan ska ses som ett förtydligande.

7.4.3 Kostnader och andra följder av förslaget

Även om reglerna om arbetsplatsens utformning inte gäller ska arbetsplatsen så långt som möjligt utformas på ett tillfredsställande sätt i enlighet med AML och Arbetsmiljöverkets övriga föreskrifter. I praktiken har det fungerat på detta sätt. Att krav ställs utifrån AML istället för föreskrifterna, bedöms därför inte medföra någon faktisk förändring av skyddsnivån.

Den praxis som finns angående tillämpningen av dagens föreskrifter mot dem som inte råder över arbetsplatsen, ska fortsätta vara vägledande för tillämpningen av AML. Att tillämpningen sker enligt AML bör innebära att lösningarna blir bättre anpassade till specifika förhållanden. Detta bör inte innebära ökade kostnader för arbetsgivarna. Detsamma gäller för personalutrymmen i transportmedel.

7.5 Upphävande av kravet på maximal koldioxidhalt och införande av krav på uteluftflöde, 118 §

7.5.1 Beskrivning av förslaget

I nuvarande föreskrifter om arbetsplatsens utformning (16 §) anges att koldioxidhalten kan användas som indikator på om luftkvaliteten är tillfredsställande i lokaler där luftföroreningar uppkommer genom personbelastning. I sådana lokaler ska, enligt föreskrifterna, en koldioxidhalt under 1000 ppm (miljondelar) eftersträvas.

Huvudkravet på luftkvaliteten i förslaget är att arbetsplatser inomhus ska ha en tillfredsställande luftkvalitet i vistelsezonen. Krav föreslås att det på arbetsplatser normalt ska "kunna förSES med" ett uteluftflöde på minst 7 l/s och person med ett tillägg av minst 0,35 l/s och m² golvyta under den tid som arbete pågår. I lokaler, där luftföroreningar huvudsakligen uppstår genom personbelastning, ska luftutbyteseffektiviteten vid detta flöde vara sådan att koldioxidhalten är lägre än 1000 ppm.

Genom att använda begreppet "kunna förSES med" i kravet på uteluften finns fortfarande möjlighet till lägre kontinuerligt luftflöde så länge som luftkvalitetskravet är uppfyllt. Det finns inget krav på att uteluftsflödet alltid är minst 7 l/s, person. I en verksamhet där antalet personer varierar, behöver man inte alltid dimensionera för det största antalet personer. Grundkravet är att luftkvaliteten ska vara acceptabel.

7.5.2 Motiv till förslaget

Kravet på eftersträvad maximal koldioxidhalt är borttaget, eftersom detta inte är ett direkt mått på luftkvaliteten utan på luftflödet. Nu föreslås ett direkt krav på uteluftsflödet. Det angivna uteluftsflödet finns i dag i de allmänna råden, men används ofta av Arbetsmiljöverket vid kravställande.

Koldioxidhalten är däremot ett bra mått på luftutbyteseffektiviteten vid ett visst uteluftflöde, och behålls därför för denna aspekt.

Det angivna uteluftsflödet är framför allt intressant i lokaler där personer och byggnadsmaterial står för föroreningarna. Det kan dock ses som ett minimikrav för alla typer av verksamheter. Specifika regler finns som tidigare när luftföroreningarna kräver processventilation.

7.5.3 Kostnader och andra följder av förslaget

Kraven är i sak desamma som tidigare, varför inga kostnader uppkommer. De nya skrivningarna kommer att underlätta för arbetsgivarna att ordna tillfredställande luftkvalitet på lämpligt sätt.

7.6. Skärpta krav på tillgänglighet, 21-22 §§

7.6.1 Beskrivning av förslagen

Enligt 6 § i de gällande föreskrifterna ska arbetsplatser, arbetslokaler och personalutrymmen, om det behövs, vara tillgängliga för och kunna användas av arbetstagare med funktionsnedsättning. I föreskriftshäftet finns utförliga kommentarer till paragrafen. Detta krav föreslås, med vissa omskrivningar, behållas.

De nya föreskrifterna föreslås innehålla ytterligare paragrafer om tillgänglighet. Det kommer bland annat innebära att olika krav ställs på befintliga och nya arbetslokaler.

1. Ett nytt krav på tillgänglighet vid projektering av nya arbetsplatser har införts under avsnittet "Projekteringsansvar", 21 §. En tillgänglig arbetsplats ska utformas för personer med olika typer av funktionsnedsättningar. Det ska minst innebära att personer som använder eldriven rullstol för begränsad utomhusanvändning (mindre utomhusrullstol) kan tas emot, och att minst en toalett på varje våningsplan är tillgänglig.

2. En ny paragraf införs med innebörden att arbetsgivaren ska undersöka, och bedöma, möjligheten att i befintliga arbetslokaler kunna ta emot arbetstagare med funktionsnedsättning, oavsett det aktuella behovet, 22 §. Om en bedömning visar att arbetstagare med funktionsnedsättning inte kan komma att tas emot, på grund av bristande tillgänglighet, ska arbetsgivaren bedöma och dokumentera de åtgärder som behöver göras den dag behov uppstår.

Några exempel på åtgärder som kan vara aktuella att göra på en befintlig arbetsplats har preciserats i förslaget till allmänna råd. I dessa föreslås olika åtgärder beroende på funktionsnedsättning, nedsatt syn, hörselskada, allergier och rörelseförmåga.

Vissa andra paragrafer i föreskrifterna innehåller särskilda regler för att skydda personer med nedsatt funktionsförmåga. Det gäller att

- antalet personalutrymmen, samt deras placering, storlek och inredning, ska vara anpassat till arbetstagarnas funktionsförmåga,
- det på befintliga arbetsplatser ska finnas tillgängliga toaletter, om det behövs, och
- att arbetsplatser ska vara utformade så att alla arbetstagare, oavsett funktionsförmåga, ska kunna utrymma arbetsplatsen, på ett snabbt och säkert sätt, i händelse av fara.

7.6.2 Motiv till förslagen

Enligt FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning¹, erkänner konventionsstaterna rätten till arbete för personer med funktionsnedsättning på lika villkor som för andra. Det innefattar bland annat rätten att kunna förtjäna sitt uppehälle genom fritt valt eller antaget arbete på arbetsmarknaden och i en arbetsmiljö som är öppen, som främjar integration och är tillgänglig för personer med funktionsnedsättning. Bristande tillgänglighet anges även som en form av diskriminering i diskrimineringslagen. Förslaget främjar ytterligare möjligheter för ett öppet samhälle och en tillgänglig arbetsmiljö.

Syftet med förslaget om bedömning av möjligheten att ta emot arbetstagare med funktionsnedsättning på en befintlig arbetsplats är att underlätta åtgärder när det blir aktuellt att anställa en sådan person. Med en sådan bedömning ges ökade möjligheter att planera åtgärder och budget för dessa i god tid.

En anledning till detta förslag är punkt 20 i bilaga 1 till EU-direktivet 89/654/EEG, där det sägs att "Arbetsplatserna skall planeras så att de vid behov kan ta emot handikappade arbetstagare". Vi anser att detta direktivkrav inte är tillräckligt tydligt genomfört i dagens föreskrifter.

För att undvika problem och framtida kostnader vid nya byggnader för arbetsplatser har kraven på tillgänglighet införts redan på projekteringsstadiet. Att istället göra en befintlig byggnad så att den blir tillgänglig, kan innebära behov av återkommande små och stora ändringar och därmed stora kostnader. Det kan även medföra sämre chanser för en bra och säker arbetsmiljö.

Vid ombyggnad av en byggnad som innehåller arbetsplatser, inför vi ett tillgänglighetskrav på de delar av byggnaden som våra regler råder över utifrån

1. <https://www.regeringen.se/informationsmaterial/2015/06/konvention-om-rattigheter-for-personer-med-funktionsnedsattning>

arbetsmiljölagen, och som inte omfattas av Boverkets krav. Med ombyggnad menar vi här sådana förändringar som är så stora att Boverkets regler om krav på tillgänglighet är tillämpliga.

I plan- och bygglagen (2010:900; PBL), finns det krav på tillgänglighet. I Boverkets byggregler (BFS 2011:6; BBR), som är tillämpningsföreskrifter till PBL, förtydligar man kravet för tillgänglighet för byggnader, när det gäller nybyggnad, ändring och ombyggnad, som är ett specialfall av ändring. Kraven i dessa föreskrifter omfattar inte alla delar av arbetsplatser. Det innebär att en nybyggd eller ombyggd arbetsplats är tillgänglig i de delar som omfattas av BBR, men kan vara otillgänglig i de delar som inte omfattas av BBR. Med föreslagna ändringar skapas förutsättningar för en nybyggd eller ombyggd arbetsplats som är tillgänglig i sin helhet och inte brister när det gäller vissa delar.

Det finns även ett nordiskt perspektiv på de föreslagna ändringarna, då till exempel Norge har krav på tillgänglighet i nya byggnader som är arbetsplatser. Sverige har ordförandeskapet i Nordiska Ministerrådet 2018 och frågan har återigen aktualiserats om nordisk harmonisering av byggreglerna på tillgänglighetsområdet. Även föreskrifter i Arbetsplatsens utformning är byggregler eftersom de i hög grad påverkar en byggnads utformning. I två Boverksrapporter, Nordiskt samarbete för harmonisering av byggregler om tillgänglighet, 2016 och Nordisk harmonisering och tillgänglighetsforskning 2018, konstaterar man att harmonisering av byggregler, när det gäller tillgänglighet, har goda förutsättningar att i förlängningen generera en ökad samhällsnytta i form av ett effektivare byggande.

Statistiska centralbyrån (SCB) utförde år 2017 en undersökning om situationen på arbetsmarknaden för personer med funktionsnedsättning. Runt 15 procent av befolkningen i åldern 16–64 år uppger att de har någon funktionsnedsättning, ungefär lika många män som kvinnor. Den vanligaste typen av funktionsnedsättning var nedsatt rörelseförmåga, drygt 4 procent av befolkningen i åldern 16–64. Åldersstrukturen bland personer med funktionsnedsättning skiljer sig från den i befolkningen totalt. Det är en större andel i åldern 50–64 år bland de med funktionsnedsättning. Det finns på förslag att den som vill ska få jobba kvar, även efter 67. Tillgängliga lokaler redan från början, kan bidra till att främja friktionsfritt fortsatt arbete högre upp i åldrarna.

Ju bättre arbetsmiljön fungerar för alla desto bättre fungerar den också för de som har någon form av funktionsnedsättning. Dessutom minskar behovet av individuella anpassningar. Och omvänt -det som är nödvändigt för vissa - till exempel lätt öppnade dörrar, möjlighet att arbeta ostört, bra belysning och

användarvänlig teknik – är oftast bra för alla. Tillgängliga nybyggda arbetslokaler kan ge ökade möjligheter till att utan särskilda insatser eller utredningar arbeta kvar eller påbörja ett arbete. Även vid tillfälliga funktionsnedsättningar kan redan tillgängliga arbetsplatser innebära en stor skillnad.

Övriga ändringar utgörs av förtydliganden av befintliga regler.

7.6.3 Kostnader och andra följder av förslagen

Det nya kravet, 22 §, på att arbetsgivaren ska bedöma och dokumentera behovet av åtgärder vid bristande tillgänglighet medför en administrativ kostnad för alla arbetsplatser.

Den administrativa kostnaden för företagen kan beräknas med utgångspunkt från antalet företag, tidsåtgången och lönekostnaden för den person som gör beräkningen.

Arbetsmiljöverket har beräknat att en sjukskriven medarbetare kostar arbetsgivaren lågt räknat 2 740 kronor per dag, (350 kronor per timme). Kostnaden har beräknats enligt följande: 90 procent av lönen (i vårt exempel 30 000 kronor/månad) + semesterkostnad + sociala avgifter + omkostnader för lokaler, utrustning mm utslaget per arbetsdag (50 procent i påslag). (Arbetsmiljöverkets webbplats, www.av.se, Arbetsmiljöarbete och inspektioner, Arbeta med arbetsmiljön, Dolda faror på arbetsplatsen). Vid beräkning av administrativa kostnader har timlönen 700 kr använts, eftersom arbetsuppgiften har ansetts vara mer kvalificerad än den genomsnittliga arbetsuppgiften.

Antalet företag med anställda är ungefär 330 000 (327 063, SCB i november 2017). Man kan anta att hälften av företagen, 165 000, behöver göra en dokumentation av bedömningen av vilka åtgärder som behövs. Bedömningen görs en gång och vid förändringar i arbetsplatsens utformning. Tidsåtgången beräknas till en timme. Timlönen, inklusive sociala avgifter, för den person som ska göra dokumentationen antas vara 700 kr (dubbelt så hög som den genomsnittlige medarbetarens lön).

Den administrativa kostnaden för företag kan beräknas till
 $165\,000 \times 1 \times 700 \text{ kr} = 115\,500\,000 \text{ kr}$.

Beräkningen är mycket osäker, eftersom tidsåtgången kan variera kraftigt. För företag utan lokaler blir det ingen kostnad, medan tidsåtgången för stora företag med många lokaler kan bli mångdubbelt större.

Kravet på tillgänglig utformning vid projektering av nya arbetsplatser, 21 §, kan medföra en ökad kostnad för byggherren. En god planering och areadisposition kan innebära att kostnadsökningen uteblir.

Förslaget bör däremot medföra en kostnadsminskning för arbetsgivaren. Om lokalerna redan från början är projekterade för tillgänglighet, behöver inte arbetsgivaren göra lika stora förändringar då en arbetstagare med funktionsnedsättning anställs.

Vi hänvisar till bilagan Bakgrund till texten om tillgänglighet i konsekvensutredningen. Där anges bland annat byggkostnader och kostnader för tekniska egenskapskrav på tillgänglighet.

Kravet på att arbetsplatser ska vara tillgängliga finns i gällande föreskrifter. I de föreslagna föreskrifterna har införts förtydliganden beträffande personalutrymmen, toaletter och utrymning. Kostnader, enligt ovan, uppkommer för att bedöma och dokumentera åtgärder vid bristande tillgänglighet. Ändringarna i föreskrifterna bedöms inte medföra några ytterligare kostnader.

7.7 Ändrat krav på kontroll av ventilationssystem, 23 §

7.7.1 Beskrivning av förslaget

Enligt gällande föreskrifter, 28 §, ska ventilationssystem kontrolleras och underhållas regelbundet. Kontroll och underhåll ska dokumenteras. Om ventilationssystemet omfattas av regler om obligatorisk ventilationskontroll (OVK) enligt Boverkets föreskrifter, räcker det, enligt förslaget till nya föreskrifter, om en sådan kontroll har utförts inom rätt tid och arbetsgivaren kan visa upp resultatet av denna.

Förslaget om kontroll av säkerhetsbänkar är nytt. I de nya föreskrifterna om smittrisker, AFS 2018:4, ställs krav på funktionskontroll av säkerhetsbänkar som används vid vissa skyddsnivåer. Uppgifter om denna kontroll ska lämnas vid tillståndsansökan, som görs vart tredje till femte år. Krav, på återkommande kontroll av ventilationssystem, finns i dagens föreskrifter om arbetsplatsens utformning, men krav på årlig kontroll av mikrobiologiska säkerhetsbänkar och på dokumentation av kontrollen är nytt.

7.7.2 Motiv till förslaget

Syftet med förslaget om ventilationssystemen är att förenkla för arbetsgivaren i de fall då fastighetsägaren redan genomfört en obligatorisk ventilationskontroll.

Införandet av kravet på säkerhetsbänkar beror på att det, i de upphävda föreskrifterna om mikrobiologiska arbetsmiljörisker, fanns krav på att det för vissa typer av arbeten skulle finnas säkerhetsbänkar. För dessa arbeten skulle man söka tillstånd och för att få tillståndet skulle man mäta upp bänkarnas funktion.

När det gäller regelbunden kontroll har tillämpningen av föreskrifterna varit sådan att kontrollen görs minst en gång per år redan idag. Den kontrollen dokumenteras även, oftast direkt på säkerhetsbänken.

7.7.3 Kostnader och andra följder av förslaget

Förslaget om att den obligatoriska ventilationskontrollen ska räcka innebär en förenkling för de arbetsplatser, som är skyldiga att genomföra obligatorisk ventilationskontroll. I de flesta lokaler görs den obligatoriska ventilationskontrollen vart sjätte år. Enligt Arbetsmiljöverkets bedömning är det ungefär 90 procent av arbetsplatserna som ska göra en obligatorisk ventilationskontroll.

De administrativa kostnaderna för föreskrifterna om Arbetsplatsens utformning finns redovisade i Nuteks rapport Mätning av administrativa kostnader på arbetsrättsområdet, R 2006:03. Kostnaderna för dokumentation av ventilationskontrollerna beräknades till 126 250 000 kr/år.

Nutek har vid beräkningen antagit att timkostnaden är 500 kr. I dagsläget är det lämpligt att anta att timkostnaden är 700 kr, vilket innebär en total kostnad som är 1,4 gånger högre.

För de 90 procent av arbetsplatserna som behöver göra obligatorisk ventilationskontroll medför Arbetsmiljöverkets förslag till nya föreskrifter en besparing på $0,9 \times 126\,250\,000 \text{ kr} = 113\,625\,000 \text{ kr}$ = ungefär 114 miljoner kronor. Omräknat till dagens kostnader blir besparingen $1,4 \times 113\,625\,000 = 159\,075\,000 \text{ kr}$ = ungefär 159 miljoner kr per år.

Mikrobiologiska säkerhetsbänkar, som ska funktionstestas i samband med tillståndsansökan, testas även idag regelbundet, oftast i samband med varje användning. Resultatet av de regelbundna testerna dokumenteras även idag. Förslaget bedöms därför inte medföra några kostnader.

7.8. Rutiner för förebyggande av brand samt nytt krav på utrymningsövningar vid behov, 24-25 §§

7.8.1 Beskrivning av förslaget

Arbetsgivaren ska säkerställa att det finns rutiner, för förebyggande av uppkomst och spridning av brand samt för att alla arbetstagare ska kunna utrymma arbetsplatsen. Utrymningsövningar ska genomföras, om det inte är uppenbart onödigt.

7.8.2 Motiv till förslaget

Arbetsmiljöverket har vid inspektioner erfarit att det finns behov av tydligare regler för att Arbetsmiljöverket ska kunna ställa krav även mot arbetsgivare i enskilda fall.

7.8.3 Kostnader och andra följder av förslaget

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap har allmänna råd om rutiner för förebyggande av brand och utrymningsövningar som dock riktar sig till fastighetsägare och inte till arbetsgivare. Vi bedömer att dessa allmänna råd är väl etablerade och till största delen följs. Därmed uppkommer inga nämnvärda ytterligare kostnader för arbetsgivarna.

7.9 Nytt krav på att arbetsplatser ska vara utrustade med de brandredskap som behövs, 110 §

7.9.1 Beskrivning av förslaget

Enligt punkt 5.1 i bilaga i EU-direktivet 89/654/EEG om minimikrav för säkerhet och hälsa på arbetsplatsen ska det finnas brandredskap på arbetsplatsen. Föreskriftsförslaget innebär en tydligare implementering av regeln.

7.9.2 Motiv till förslaget

Efter en riskbedömning så måste flertalet av de arbetsgivare som berörs av den nya bestämmelsen redan ha införskaffat brandredskap enligt 2 kap 4 § AML. Utöver dessa arbetsgivare kommer enbart ett marginellt antal arbetsgivare omfattas av det nya kravet.

Arbetsmiljöverket har vid inspektioner erfarit att det finns behov av tydligare regler för att Arbetsmiljöverket ska kunna ställa krav i enskilda fall.

7.9.3 Kostnader och andra följder av förslaget

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) har allmänna råd om brandskydd som riktar sig till fastighetsägare. Vi bedömer att dessa allmänna råd är väl etablerade och till största delen följs. För ett fåtal arbetsgivare innebär kravet en kostnad för att inskaffa och underhålla brandredskap.

7.10 Upphävande av krav på väntrum och överliggningsrum

7.10.1 Beskrivning av förslaget

De bestämmelser om väntrum och överliggningsrum som finns i dagens föreskrifter föreslås att upphävas.

7.10.2 Motiv till förslaget

Boende eller vistelse utanför arbetstid regleras inte av AML och Arbetsmiljöverket anser därför att kravet på överliggningsrum och väntrum ska tas bort ur föreskrifterna.

7.10.3 Kostnader och andra följder av förslaget

Eftersom arbetstagarna behöver logi, oavsett de regler som Arbetsmiljöverket har, innebär förslaget om att ta bort kravet på överliggningsrum inga kostnadsförändringar. Kravet på väntrum löses idag genom att befintliga pausutrymmen används. Det upphävda kravet innebär därför ingen kostnadsändring.

7.11 Ändrat krav på att varumottag ska ha tak, 66 §

7.11.1 Beskrivning av förslaget

I gällande föreskrifter anges i 63 § att lastkajer utomhus intill en byggnad normalt ska ha tak som skyddar mot nederbörd och snöras. I förslaget till nya föreskrifter anges att varumottag utomhus, som används mer än tillfälligt, normalt ska ha tak som skyddar mot nederbörd och snöras.

7.11.2 Motiv till förslaget

Redan idag finns ett generellt krav, i 29 § i befintliga föreskrifter, på att arbetsplatser utomhus, så långt som möjligt ska vara utformade så att de arbetande skyddas mot väder och vind. Med hänsyn till den tekniska utvecklingen anser vi att nuvarande 63 § behöver förtydligas så att det framgår att föreskrifterna även gäller varumottag utan lastkaj.

7.11.3 Kostnader och andra följder av förslaget

Förslaget är ett förtydligande som inte innebär några nya kostnader.

7.12 *Flyttning av bestämmelser om ställage, 60 – 62 §§*

7.12.1 Beskrivning av förslaget

De bestämmelser som idag finns i Arbetsmiljöverkets föreskrifter om användning av arbetsutrustning, AFS 2006:4, bilaga A 3.2, flyttas till föreskrifterna om arbetsplatsens utformning.

7.12.2 Motiv till förslaget

Bestämmelserna gäller inredningar på en arbetsplats och hör därför samman med de andra krav på inredning som finns i föreskrifterna om arbetsplatsens utformning.

7.12.3 Kostnader och andra följder av förslaget

Eftersom det enbart rör sig om en flyttning och omformulering, och inga nya krav, innebär förslaget inga kostnader.

7.13 *Ändring av krav på lufthastighet i dragskåp, 123 §*

7.13.1 Beskrivning av förslaget

Kravet på att lufthastigheten i ett dragskåps lucköppning ska vara lägst 0,5 m/s tas bort. Det ersätts med ett krav på att lufthastigheten ska vara tillräckligt hög för att ge erforderlig skyddseffekt.

7.13.2 Motiv till förslaget

Kravet på 0,5 m/s bygger på studier av traditionella dragskåp. Det finns idag dragskåp med annan konstruktion som kan ge samma skyddseffekt vid lägre lufthastighet. Motivet med ändringen är att öppna upp för att kunna använda även sådana dragskåp.

7.13.3 Kostnader och andra följder av förslaget

Förslaget kan eventuellt leda till att lufthastigheten sänks i vissa dragskåp. Annorlunda lösningar för dragskåp har dock hittills inte funnits på den svenska marknaden på grund av de nuvarande reglerna, så förändringen anses som marginell.

7.14 Upphävande av föreskrifter om arbete i kyllda livsmedelslokaler

7.14.1 Beskrivning av förslaget

Föreskrifterna om arbete i kyllda livsmedelslokaler upphävs, förutom 2 § som flyttas till de föreslagna nya föreskrifterna om arbetsplatsens utformning.

7.14.2 Motiv till förslaget

De flesta av paragraferna i föreskrifterna om arbete i kyllda livsmedelslokaler täcks direkt av bestämmelser i andra föreskrifter. Några av dem behöver dock beskrivas närmare.

- 10 § anger att temperaturen i snittstället vid styckning ska hållas så hög som möjligt och inte får understiga 4 °C. Eftersom hårdheten vid styckning beror på fler faktorer än temperaturen, bör man istället hänvisa till föreskrifterna om belastningsergonomi och föreskrifterna om systematiskt arbetsmiljöarbete.
- 12 § anger att lufttemperaturen i arbetslokal för stadigvarande arbete skall hållas nära +16 °C. Tillsammans med det faktum att föreskrifterna enbart gäller vid temperaturer under +16 °C, innebär det att ett väldigt smalt temperaturområde anses godtagbart. Vi anser att bestämmelsen, samt 13–15 §§ som också handlar om temperatur, väl täcks av de föreslagna 132–134 §§ i de nya föreskrifterna.
- 16 § innehåller krav på att den relativa fuktigheten normalt inte får överstiga 60 procent. Vi anser att det inte finns tillräckligt underlag för

att påstå att en luftfuktighet över 60 procent innebär en hälsorisk, och att bestämmelsen därför kan upphävas. Kravet var kraftigt ifrågasatt redan då föreskrifterna 1998:2 kom.

- 17 § anger att arbetsgivare, efter att ha tagit lokal i bruk efter ny-, till- eller ombyggnad, inom en månad ska kontrollera om föreskrifterna i 11-15 §§ uppfylls. Någon separat dokumentation av detta görs inte utan istället görs en slutbesiktning innan en ny eller ombyggd lokal tas i bruk, då bl.a. ventilationssystemen kontrolleras enligt de krav som redan finns i föreskrifterna om arbetsplatsens utformning.

7.14.3 Kostnader och andra följder av förslaget

Upphävandet innebär en mindre besparing för de företag som idag behöver söka undantag från gällande bestämmelser.

7.15 Generellt krav på avkörningsskydd där risk finns,

7.15.1 Beskrivning av förslaget

Vid kant, där det finns risk för att fordon eller rullande gods störtar ned, och där det är möjligt från godshanteringssynpunkt, ska det finnas avkörningsskydd. Avkörningsskyddens höjd ska vara minst 0,3 meter.

7.15.2 Motiv till förslaget

Syftet med kravet är att avkörningsskydd generellt ska finnas där det finns risk för att fordon eller gods störtar ned.

Redan i dagens föreskrifter finns krav på lastkajer ska ha avkörningsskydd, om risk finns för att fordon störtar ned, och om skydden inte hindrar hanteringen av gods. Avkörningsskyddens höjd ska vara minst 0,3 m.

Även i föreskrifterna om hamnarbete finns krav på avkörningsskydd vid kajkanter om det inte är uppenbart onödigt. De ska då alltid vara minst 0,3 m höga. Detta krav är riktat mot hamninnehavare.

7.15.3 Kostnader och andra följder av förslaget

Det är svårt att bedöma om det finns andra arbetsplatser än lastkajer, och andra kajer, där det finns risk för att fordon eller rullande gods störtar ned.

7.16 *Krav på tillfällig utrymningsplats, 99 §*

7.16.1 Beskrivning av förslaget

Dagens allmänna råd till 75 § om att det, ifall egenutrymning inte är möjlig, kan behövas tillfälliga utrymningsplatser, lyfts upp till föreskriftstext.

7.16.2 Motiv till förslaget

I de fall utrymning för arbetstagare inte är möjlig, ställs redan idag krav på andra åtgärder, till exempel en tillfällig utrymningsplats där man kan invänta hjälp. Det grundläggande kravet på att alla ska kunna utrymma vid brand eller annan fara, har inte ändrats. Det nya förslaget innebär ett förtydligande om att det kan behövas en tillfällig utrymningsplats, om säker utrymning inte kan ske på annat sätt

7.16.3 Kostnader och andra följder av förslaget

Eftersom ändringen kan ses som ett förtydligande av dagens regler, innebär den ingen kostnadsökning.

7.17 *Övriga förslag*

Larm vid risk för instängning, 155 §

Kravet på larmanordning vid risk för instängning utvidgas till att inte bara gälla kyl- och frysrum utan alla lokaler där instängning kan innebära särskilda risker. Det är svårt att bedöma vilka typer av lokaler det skulle kunna vara. Ett larm med installation kostar ca 6 000 kr inklusive moms.

Kontroll av utrymningslarm, 23 §

Enligt förslaget till föreskrifter ska utrymningslarm och övriga installationer som är nödvändiga för utrymning underhållas och kontrolleras regelbundet. Kontrollen ska dokumenteras. Enligt gällande föreskrifter om arbetsplatsens utformning ska larmanordningar kontrolleras minst en gång per kvartal, utan krav på dokumentation.

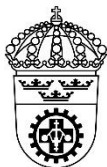
Kravet på att utrymningslarm ska kontrolleras varje kvartal är borttaget. Kravet i förslaget är att larmet ska underhållas och kontrolleras regelbundet. Detta kan innebära att kontrollerna av vissa delar av larmsystemen görs oftare och andra

mer sällan. Eventuellt kan vissa besparingar göras om kontrollerna sammantaget utförs mer sällan.

Kravet på dokumentation av kontroll av utrymningslarm är nytt och medför en administrativ kostnad för företagen. Enligt tidigare mätningar av administrativa kostnader bedöms dokumentationen ta 10 minuter per gång. Om vi räknar med att företag med upp till 4 anställda inte behöver ha utrymningslarm blir antalet berörda företag ungefär 100 000 st. Om vi räknar med att kontrollen även fortsättningsvis görs varje kvartal, blir tidsåtgången 40 minuter per år. Vi räknar med att timkostnaden för den som dokumenterar är 700 kr och att alla arbetsplatser behöver kontrollera utrymningslarmet.

Den administrativa kostnaden för dokumentationen kan då beräknas till $100\,000 \times 2/3 \times 700 \text{ kr} = 46\,900\,000 \text{ kr}$ per år.

Tabell 8. Sammanfattning av kostnaderna

Förslag	Kostnad för åtgärder	Administrativ kostnad, första året	Administrativ kostnad, kr per år
7.1 Struktur			
7.2 Definitioner			
7.3 Byggherrars m.fl ansvar			
7.4 Undantag			
7.5 Upphävande, koldioxidhalt			
7.6 Tillgänglighet	Se bilaga!	Ökning 116 milj kr	
7.7 Ventilations-system			Minskning 159 miljoner kr/år
7.8 Brand, utrymning			
7.9 Brandredskap			
7.10 Väntrum m.m.			
7.11 Varumottag			
7.12 Ställage			
7.13 Dragskåp			
7.14 Kyllda livsmedelslokaler			
7.15 Avkörnings-skydd			
7.16 Tillfällig utrymningsplats			
7.17 Övriga förslag, utrymningslarm			Ökning 47 miljoner kr/år

7.18 Jämställdhet och tillgänglighet

Inom hemtjänsten och hemsjukvården är andelen kvinnor hög. Undantaget från förslaget till föreskrifter om arbetsplatsens utformning, för arbetsplatser som arbetsgivaren inte råder över, kan därför särskilt drabba kvinnor. Det är därför särskilt viktigt att arbetsplatsen så långt som möjligt utformas tillfredsställande i enlighet med AML och Arbetsmiljöverkets övriga föreskrifter.

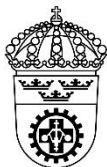

I förslaget till ändrade föreskrifter finns det flera förslag som gäller bättre tillgänglighet. Dessa behandlas i avsnitt 7.6.

7.19 Miljömässiga konsekvenser

Förslagen innebär inte någon påverkan på den yttre miljön.

8. Jämförelse av konsekvenser för de övervägda regleringsalternativen

Inför varje föreskriftsprojekt görs ett förarbete, med syfte att utreda om någon åtgärd behövs på det aktuella området och om den bästa åtgärden är att utfärda, revidera eller slå samman föreskrifter eller om det finns bättre alternativ. För att undvika dubbelarbete vid myndigheten görs utredning enligt konsekvensutredningens avsnitt 3 och 8 redan i förstudien.

Förutom alternativet att inte reglera genom föreskrifter eller att inte göra någon ändring alls i gällande föreskrifter, vilket beskrivs i avsnitt 3, har ett antal överväganden gjorts under föreskriftsarbetets gång.

Möjligheten att slå samman föreskrifter har övervägts. Det visade sig att de flesta föreskrifterna i reglerna om arbete i stark värme och arbete i kyllda livsmedelslokaler redan fanns i föreskrifterna om arbetsplatsens utformning. Det var därför möjligt att föreslå en sammanslagning. Samma förhållande gällde inte för föreskrifterna om skyltar och signaler som däremot kunde inarbetas i föreskrifterna om arbetsplatsens utformning.

Förslaget att undanta arbetsgivare som inte råder över en arbetsplats har övervägts eftersom det har varit problem med att tillämpa gällande bestämmelser. Alternativet att behålla nuvarande regler har befunnits vara olämpligt för både arbetsgivare och inspektörer.

Konsekvenserna av att förtydliga kraven i befintliga föreskrifter beträffande tillgänglighet har utretts grundligt, se bilaga. Vi har gjort bedömningen att föreliggande förslag förenklar för arbetsgivaren när det gäller att uppfylla kraven.

Många av de övriga förslagen är av teknisk natur och har införts, eftersom de som använder föreskrifterna har upplevt behov av ändringar.

9. Överväganden enligt 14 kap. 3 § regeringsformen

Reglerna påverkar inte kommuner och landsting på annat sätt än i deras civilrättsliga egenskap som arbetsgivare och därmed påverkas inte den kommunala självstyrelsen.

Arbetsmiljöverket bedömer att regeringens medgivande att utfärda föreskriften inte behöver inhämtas

10. Effekter för kommuner och landsting

Föreskrifterna innebär ingen förändring av kommunala befogenheter eller skyldigheter och påverkar inte kommunernas organisation eller landstingens organisation eller verksamhetsformer.

Däremot berörs kommuner och landsting i deras egenskap som arbetsgivare.

Kommuner och landsting bedriver ofta verksamhet i lokaler som de inte råder över, exempelvis enskilda hem. De berörs därför särskilt av förslaget om undantag för arbetsgivare som inte råder över arbetsplatsen. Genom undantaget förtydligas kraven, så att onödiga diskussioner om tolkning av bestämmelserna undviks.

Förslaget om upphävande av kravet på maximal koldioxidhalt innebär inga förändringar i sak utan underlättar för kommuner och landsting att ordna tillfredställande luftkvalitet på lämpligt sätt.

På grund av verksamhetens natur är arbetsplatserna vid kommuner och landsting i regel redan anpassade till att kunna ta emot arbetstagare med funktionsnedsättning. Det är därför inte aktuellt med bedömning och dokumentation av åtgärder som behöver göras för att förbättra tillgängligheten, utom när det gäller nya lokaler eller lokaler med ändrad verksamhet.

11. Tidsåtgång och administrativa kostnader för företag

Administrativa kostnader har beräknats tidigare för gällande föreskrifter.

Den administrativa kostnaden för ändringarna i föreskrifterna för företagen kan beräknas med utgångspunkt från antalet företag, tidsåtgången och lönekostnaden för den person som gör beräkningen. Administrativa kostnader respektive besparingar uppkommer i samband med kraven om tillgänglighet, kontroll av ventilationssystemen och kraven på kontroll av utrymningslarm.

De administrativa kostnaderna finns beräknade i avsnitt 7.6, 7.7 och 7.17.

Tillgänglighet, 7.6

De administrativa kostnaderna är 115,5 miljoner kronor första året

Kontroll av ventilationssystem, 7.7

De administrativa kostnaderna minskar med 159 miljoner kronor.

Kontroll av utrymningslarm, 7.17

Den administrativa kostnaden för dokumentationen kan beräknas till 46,9 miljoner kronor per år.

Tabell 9 Sammanfattning av de administrativa kostnaderna

Område	Administrativ kostnad, första året,	Administrativ kostnad, kr/år
Tillgänglighet	Ökning 116 miljoner kr	
Kontroll av ventilationssystem		Minskning 159 miljoner kr
Kontroll av utrymningslarm		Ökning 47 miljoner kr
Summa	Ökning 116 miljoner kr	Minskning 112 miljoner kr

12. Vilka andra kostnader blir aktuella för företagen och vilka förändringar i verksamheten kan de behöva vidta

Kostnader för företagen behandlas i avsnitt 7. Administrativa kostnader för företagen redovisas dessutom i avsnitt 11. Företagen kommer inte att behöva vidta några ytterligare åtgärder med anledning av de föreslagna föreskrifterna.

13. Bedömning av i vilken utsträckning föreskrifterna kan komma att påverka företagen

13.1 Påverkan av konkurrensförhållanden

Arbetsmiljöverkets föreskrifter gäller lika för alla företags verksamhet i Sverige, men påverkan kan bli olika mellan företagen, beroende på verksamheten.

Eftersom kostnaderna för förslagen bedöms bli obetydliga, bedöms även påverkan på konkurrensförhållandena bli obetydlig.

13.2 Annan påverkan

Påverkan på företagen har bedömts och i möjligaste mån kvantifierats i föregående avsnitt, huvudsakligen avsnitt 7. Ingen annan påverkan bedöms finnas.

14. Bedömning av om särskilda hänsyn behöver tas till små företag vid reglernas utformning

Små företag kan komma att behöva särskild vägledning när det gäller de föreslagna kraven på bedömning av tillgängligheten och dokumentation av behövliga åtgärder.

15. Bedömning av om särskilda hänsyn behövs när det gäller tidpunkten för ikraftträdande

Tidpunkten för ikraftträdande kan komma förlängas när det gäller de nya reglerna för tillgänglighet.

16. Bedömning av om det finns behov av speciella informationsinsatser

Enligt Arbetsmiljöverkets interna föreskrifter för föreskriftsarbete görs en intern och en extern kommunikationsplan för föreskriften samtidigt som föreskriftstexten och konsekvensutredningen skrivs.

Särskilda informationsinsatser kan komma att behövas när det gäller kraven på tillgänglighet.

17. Hur samråd genomförs

Ett antal möten med olika intressenter har genomförts för diskussion av särskilda problemområden. Arbetsmiljöverkets representanter har redovisat olika förslag. Efter mötena har de olika förslagen från intressenterna i möjligaste mån inarbetats i föreskriftsförslaget. Möten har ägt rum med Boverket, Sveriges Kommuner och landsting, Fastighetsägarna, projektörer, Energi- och Miljötekniska Föreningen och med flera handikapporganisationer. Ett särskilt möte med arbetsmarknadens parter ägde rum den 4 november 2015.

Föreskriftsarbetet redovisades och diskuterades vid samrådsmötet med arbetsmarknadens parter den 18 mars 2015.

Från våren 2016 gjordes ett uppehåll i föreskriftsarbetet på grund av det igångsatta projektet om ny regelstruktur. Arbetet påbörjades igen först under april 2018, varför några samrådsmöten inte ägt rum sedan 2015.

Arbetsmarknadens parter och andra intressenter kommer att ges möjlighet att yttra sig över föreskriftsförslagen genom ett remissförfarande. Remissen ligger ute i tre månader. Synpunkter från remissinstanserna inarbetas före beslut om föreskrifterna.

18. Redovisning av beröringspunkter med andra författningar

Förslaget till föreskrifter har samordnats med Boverkets byggregler (BFS 2011:6; BBR). Hänsyn har även tagits till råd från Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB).

Bland Arbetsmiljöverkets föreskrifter berörs särskilt föreskrifterna i nedanstående tabell.

Tabell 10 Berörda föreskrifter

Föreskrifternas namn	AFS:nr
Användning av arbetsutrustning	2006:4
Belastningsergonomi	2012:2
Buller	2005:16
Byggnads- och anläggningsarbete	1999:3
Första hjälpen och krisstöd	1999:7
Gravida och ammande arbetstagare	2007:5
Kemiska arbetsmiljörisker	2011:19
Skydd mot skada genom fall	1981:14
Skydd mot skada genom ras	1981:15
Smittrisker	2018:4
Systematiskt arbetsmiljöarbete	2001:1
Våld och hot i arbetsmiljön	1993:2

19. Kontaktperson på Arbetsmiljöverket

Gunnar Åhlander
gunnar.ahlander@av.se

Bilageförteckning

Bilaga 1. Bilaga till konsekvensutredningen, avsnitt 7.6 Skärpta krav på tillgänglighet